

POSTANOWIENIE

Dnia 27 maja 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Oktawian Nawrot (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Księżak

SSN Mirosław Sadowski

w sprawie ze skarg H.P., J.P., M.P.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku w sprawie o sygn.
I ACa 1299/23,

przy udziale Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Apelacyjnego w Gdańsku,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 27 maja 2025 r.:

- 1. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku w sprawie o sygn. akt I ACa 1299/23 nastąpiła przewlekłość postępowania;**
- 2. zaleca Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku wyznaczenie terminu posiedzenia apelacyjnego w sprawie I ACa 1299/23 nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego w Gdańsku odpisu niniejszego postanowienia;**
- 3. przyznaje skarżącym H.P., J.P. i M.P. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Gdańsku sumy pieniężne w kwotach po 2000 (dwa tysiące) złotych za okres od 18 sierpnia 2020 r. do 27 maja 2025 r.;**
- 4. oddala skargę w pozostałej części;**

5. zwraca ze Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Gdańsku na rzecz H.P., J.P. i M.P. kwoty po 200 (dwieście) złotych tytułem zwrotu opłaty od skargi;

6. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Gdańsku na rzecz H.P., J.P. i M.P. kwoty po 257 (dwieście pięćdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Paweł Księżak Oktawian Nawrot Mirosław Sadowski

UZASADNIENIE

Skargą datowaną na 2 kwietnia 2025 r. H.P., J.P. oraz M.P., zastępowani przez profesjonalnego pełnomocnika, wnieśli o: (1) stwierdzenie, że w sprawie prowadzonej przez Sąd Apelacyjny w Gdańsku pod sygnaturą akt I ACa 1299/23 nastąpiła przewlekłość postępowania; (2) wydanie Sądowi rozpoznającemu sprawę zarejestrowaną pod sygn. akt I ACz 398/24 zalecenia rozpoznania zażalenia strony pozwanej z 2 października 2023 r. nie później niż 3 tygodnie od zwrotu akt; (3) wydanie Sądowi rozpoznającemu sprawę zarejestrowaną pod sygn. akt I ACa 1299/23 zalecenia wyznaczenia terminu rozprawy apelacyjnej, nie późniejszego niż koniec grudnia 2025 r. nakazując dokonanie czynności w terminie tygodnia od zwrotu akt sprawy; (4) przyznanie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Gdańsku na rzecz skarżących kwoty 20 000 zł; (5) zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Gdańsku na rzecz skarżących zwrotu kosztów postępowania wywołanego skargą w tym kosztów zastępstwa procesowego wg norm przepisanych, oraz kosztów opłaty skarbowej od pełnomocnictwa w wysokości 51 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia uprawomocnienia się orzeczenia kończącego sprawę do dnia zapłaty; (6) dokonanie zwrotu opłaty sądowej w wysokości 600 zł po uwzględnieniu skargi.

W uzasadnieniu skarżący wskazali, iż pozew w sprawie został złożony do Sądu Okręgowego w Gdańsku w dniu 18 sierpnia 2020 r. Wyrok Sądu I instancji zapadł na rozprawie w dniu 1 grudnia 2022 r. Wnioskiem z 30 stycznia 2023 r. powodowie zwrócili się o udzielenie zabezpieczenia, który to wniosek uwzględniony

został 13 lutego 2023 r. Następnie, w dniu 21 kwietnia 2023 r. pozwany złożył apelację, a akta sprawy w dniu 1 czerwca 2023 r. zostały przekazane do Sądu Apelacyjnego w Gdańsku. Pozwany pismem z 2 października 2023 r. zażalił postanowienie w przedmiocie udzielenie zabezpieczenia. Odpis zażalenia doręczono powodowi dopiero 27 marca 2024 r., na które powodowie wnieśli odpowiedź 2 kwietnia 2024 r. Powodowie trzykrotnie, bezskutecznie, zwracali się o podjęcie czynności ws. zażalenia strony pozwanej oraz o wyznaczenie terminu rozprawy apelacyjnej. Do chwili obecnej, mimo upływu blisko 10 miesięcy od chwili wniesienia przez stronę powodową odpowiedzi na zażalenie, nie podjęto w sprawie żadnych nowych czynności zmierzających do zakończenia postępowania. W szczególności, mimo kilkakrotnych wniosków powodów, Sąd dalej nie rozpoznał zażalenia strony pozwanej z 2 października 2023 r. oraz nie wyznaczył terminu rozprawy apelacyjnej. W ocenie powodów wyżej wskazane okoliczności jednoznacznie wskazują na zasadność żądania stwierdzenia przewlekłości postępowania. Ponadto, zdaniem skarżących, przy uwzględnieniu skargi, zasadny jest także wniosek o przyznanie odpowiedniej kwoty pieniężnej wynoszącej 20 000 zł.

Skarb Państwa – Prezes Sądu Apelacyjnego w Gdańsku, w odpowiedzi na skargę z 14 maja 2025 r., zgłosił swój udział w postępowaniu oraz wniósł o oddalenie skargi, jako bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

1. Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1725, dalej: „u.s.p.p.”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych

i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Stosownie do art. 2 ust. 2 u.s.p.p., dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

2. Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05, OSNP 2005, nr 23, poz. 384; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania. Powyższe oznacza, że przewlekłość

postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

3. Z analizy akt sprawy wynika, że pozew skarżących inicjujący postępowanie przez Sądem I instancji wpłynął do Sądu Okręgowego w Gdańsku w dniu 18 sierpnia 2020 r., zaś wyrok w sprawie zapadł 1 grudnia 2022 r. Wniosek o udzielenie zabezpieczenia roszczenia powodów wpłynął do akt sprawy 7 lutego 2023 r. i rozpoznany został 13 lutego 2023 r. Apelacja pozwanego z 17 kwietnia 2023 r. została wraz z aktami sprawy przekazana Sądowi II instancji 2 czerwca 2023 r. W tym samym dniu sprawę przydzielono do referatu, przy czym rejestracja w repertorium miała miejsce 5 czerwca 2023 r. W dniu 6 czerwca 2023 r. zarządzono zawiadomienie stron o składzie sądu oraz doręczenie odpisu apelacji. Pozwany 19 czerwca 2023 r. wniósł pismo z zarzutem zatrzymania, zaś 22 czerwca 2023 r. wniosek o doręczenie postanowienia z 13 lutego 2023 r. W dniu 11 lipca 2023 r. zarządzono doręczenie odpisu postanowienia. Odpowiedź powodów na apelację pozwanego wpłynęła do Sądu Apelacyjnego 20 lipca 2023 r. Akta sprawy 6 września 2023 r. zostały wypożyczone Sądowi Okręgowemu z uwagi na wpływ wniosku o uzasadnienie postanowienia z dnia 13 lutego 2023 r. Zażalenie pozwanego na postanowienie z 13 lutego 2023 r. wpłynęło do Sądu Okręgowego 9 października 2023 r. Kontroli formalnej zażalenia dokonano 2 listopada 2023 r., zaś postanowieniem z 23 listopada 2023 r. oddalono wniosek o wstrzymanie wykonania postanowienia o udzieleniu zabezpieczenia roszczenia powodów. Akta sprawy wraz z zażaleniem pozwanego zwrócono Sądowi Apelacyjnemu 7 grudnia 2023 r. Powodowie w dniu 19 lutego 2024 r. przesłali Sądowi Apelacyjnemu pierwsze pismo z wnioskiem o podjęcie czynności w sprawie. Zarządzeniem z 28 lutego 2024 r. zażalenie pozwanego zarejestrowano w rep. ACz. W dniu 20 marca 2024 r. dokonano kontroli formalnej zażalenia w Sądzie Apelacyjnym oraz zarządzono doręczenie odpisu zażalenia stronie powodowej. Odpowiedź powodów na zażalenie pozwanego wpłynęła do Sądu Apelacyjnego 5 kwietnia 2024 r. Pismami z 10 września 2024 r. oraz 20 stycznia 2025 r. powodowie wskazywali na bezczynność sądu oraz domagali się podjęcia czynności. Kolejny wniosek o podjęcie czynności wpłynął do Sądu Apelacyjnego 27 stycznia 2025 r. Na zarządzenie z 12 lutego

2025 r. powodów poinformowano, iż sprawy rozpoznawane są zgodnie z kolejnością wpływu, sędzia referent przebywa na urlopie, zaś wcześniej korzystał ze zwolnienia lekarskiego.

4. W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż w sprawie toczącej się przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku wystąpiła przewlekłość postępowania. Nie ulega bowiem wątpliwości, iż Sąd Apelacyjny nie wyznaczył terminu posiedzenia apelacyjnego w przeciągu 12 miesięcy, zaś samo postępowanie apelacyjne trwa już niemalże dwa lata. Bez znaczenia pozostaje przy tym okoliczność, iż akta sprawy przez pewien czas pozostawały w dyspozycji Sądu Okręgowego celem sporządzenia uzasadnienia postanowienia z 13 lutego 2023 r., bowiem zanim wpłynął wniosek o uzasadnienie tegoż postanowienia Sąd Apelacyjny posiadał realną możliwość wydania zarządzenia o wyznaczeniu terminu posiedzenia apelacyjnego.

5. Odnosząc się do stanowiska uczestnika postępowania zajętego w odpowiedzi na skargę, w orzecznictwie Sądu Najwyższego podkreśla się, że znaczy wpływ spraw, problemy kadrowe i obciążenie sędziów pracą pozostają bez wpływu na stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie, w której wniesiono skargę (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 121). Obciążenie pracą, ilość spraw oraz stan kadry orzeczniczej, co najwyżej prowadzić mogą do stwierdzenia, że przewlekłość postępowania – jak w niniejszej sprawie – nie jest wynikiem zaniedbań, czy też uchybień ze strony Sądu. Jednakże to na Państwie spoczywa obowiązek zorganizowania warunków należytego sprawowania władzy jurysdykcyjnej (por. zamiast wielu postanowienie Sądu Najwyższego z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06, OSNP 2007, nr 7-8, poz. 120).

6. Zgodnie z art. 12 ust. 3 u.s.p.p. na żądanie skarżącego lub z urzędu sąd zaleca podjęcie przez sąd rozpoznający sprawę co do istoty albo przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze odpowiednich czynności w wyznaczonym terminie, chyba że wydanie zaleceń jest oczywiście zbędne. Zalecenia nie mogą wkraczać w zakres oceny faktycznej i prawnej sprawy. W okolicznościach badanej sprawy, Sąd Najwyższy za zasadne uznał zalecenie

Sądowi Apelacyjnemu w Gdańsku wyznaczenie terminu posiedzenia apelacyjnego w sprawie nie później niż w terminie trzech miesięcy od dnia doręczenia Prezesowi Sądu Apelacyjnego odpisu niniejszego postanowienia, mając na uwadze, że sprawa nie należy do szczególnie skomplikowanych (pkt 2 postanowienia). Sąd Najwyższy nie uwzględnił przy tym żądania skarżących o wydanie Sądowi rozpoznającemu sprawę zalecenia rozpoznania zażalenia strony pozwanej z 2 października 2023 r. nie później niż 3 tygodnie od zwrotu akt, jako że postępowanie ze skargi na przewlekłość postępowania nie może dotyczyć postępowania incydentalnego.

7. Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Gdańsku nastąpiła przewlekłość postępowania, jest obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania skarżących o przyznanie na ich rzecz kwoty 20 000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Orzekając o przyznaniu skarżącym od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Gdańsku sum pieniężnych w wysokości po 2000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 u.s.p.p., minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz skarżącej wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Ponieważ postępowanie w niniejszej sprawie rozpoczęło się 18 sierpnia 2020 r., tj. w dniu wpływu do Sądu Okręgowego w Gdańsku pozwu, to za każde z czterech zakończonych lat postępowania liczonych do dnia wniesienia skargi na przewlekłość postępowania, na rzecz każdego ze skarżących od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Krakowie należało przyznać kwotę 2000 zł.

Jednocześnie Sąd nie znalazł podstaw do przyznania skarżącym pełnej żądanej przez nich kwoty. Sąd Najwyższy w sprawie nie stwierdził żadnych szczególnych przesłanek za tym przemawiających, zaś sam czas trwania postępowania oraz brak przyczynienia się do wystąpienia przewlekłości przez skarżących nie uzasadnia przyznania wnioskowanej kwoty.

8. Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2, 3 i 4 u.s.p.p. orzekł jak w pkt. 1-3 sentencji postanowienia, oddalając skargę w pozostałym zakresie na podstawie art. 12 ust. 1 u.s.p.p. w punkcie 4.

9. Podstawę orzeczenia o kosztach sądowych w pkt. 5 postanowienia stanowi art. 17 ust. 3 u.s.p.p., zgodnie z którym uwzględniając lub odrzucając skargę, sąd z urzędu zwraca uiszczoną od niej opłatę.

10. O kosztach zastępstwa procesowego (wynagrodzenie pełnomocnika w wysokości po 240 zł powiększone o koszt opłat skarbowych od udzielonego pełnomocnictwa po 17 zł), Sąd Najwyższy w pkt. 6 postanowienia orzekł na podstawie § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (tekst jedn. Dz.U. 2023, poz. 1964 ze zm.).

[P.Sz.]

[a.ł]

Paweł Księżak Oktawian Nawrot Mirosław Sadowski